

Věta 1: Každá cyklická grupa je komutativní.

Důkaz: Uvažujme cyklickou grupu (G, \cdot) , kde $G = \{a^k \mid k \in \mathbb{Z}\}$.

Polom:

$$\forall k_1, k_2 \in \mathbb{Z}: a^{k_1} \cdot a^{k_2} = a^{k_1+k_2} = a^{k_2+k_1} = a^{k_2} \cdot a^{k_1} \quad \square$$

Věta 2: Každá podgrupa cyklické grupy je cyklická.

Navíc, každá podgrupa (H, \cdot) , kde $H \neq \{e\}$, grupy (G, \cdot) , kde $G = \{a^k \mid k \in \mathbb{Z}\}$ je generována prvkem a^{l_0} , kde $l_0 = \min \{l \in \mathbb{N} \mid a^l \in H\}$.

Důkaz: Uvažujme cyklickou grupu (G, \cdot) , kde $G = \{a^k \mid k \in \mathbb{Z}\}$

$\alpha) H = \{e\} \Rightarrow (H, \cdot)$ je cyklická grupa, neboť $H = \{e^k \mid k \in \mathbb{Z}\}$.

$\beta) H \neq \{e\} \Rightarrow \exists a^m \in H, m \neq 0$. Protože (H, \cdot) je grupa, $a^{-m} \in H$.

Proto můžeme tvrdit, že $\exists a^l \in H$, kde $l > 0$.

Uvažujme prvek a^{l_0} , kde

$$l_0 = \min \{l \in \mathbb{N} \mid a^l \in H\}.$$

Dokážeme, že $H = \langle a^{l_0} \rangle$.

Díky uzavřenosti operace \cdot na H (uvažme, že $a^{l_0} \in H$):

$$\langle a^{l_0} \rangle = \{ (a^{l_0})^k \mid k \in \mathbb{Z} \} \subseteq H \quad (1)$$

Dokážeme platnost opačné inkluze. Uvažujme prvek $a^d \in H$.

$$a^d = a^{\uparrow l_0 + r}, \text{ kde } r \in \mathbb{Z}, 0 \leq r < l_0 \quad (2)$$

Prvek $a^{l_0} \in H$, (H, \cdot) je grupa $\Rightarrow \bar{a}^{l_0} \in H \Rightarrow (\bar{a}^{l_0})^{\uparrow} \in H \Rightarrow a^d \cdot \bar{a}^{\uparrow l_0} \in H$.
Proto

$$a^d \cdot \bar{a}^{\uparrow l_0} = a^{\uparrow l_0 + r} \cdot \bar{a}^{\uparrow l_0} = a^r \in H$$

Protože $l_0 = \min \{l \in \mathbb{N} \mid a^l \in H\}$ a $0 \leq r < l_0$ musí být $r = 0$.
Dosazením do (2) obdržíme:

$$a^d = a^{\uparrow l_0} = (a^{l_0})^{\uparrow} \in \langle a^{l_0} \rangle$$

A proto, že a^d byl libovolný prvek z H , dostáváme:

$$H \subseteq \langle a^{l_0} \rangle \quad (3)$$

Z (1) a (3) pak plyne $H = \langle a^{l_0} \rangle$. □

Věta 3: V cyklické grupě nekonečného řádu neexistují prvky konečného řádu.

Důkaz: Předpokládejme, že $G = \{a^k \mid k \in \mathbb{Z}\}$, (G, \cdot) je grupa $|a| = \infty$ a prvek $c \in G$ je konečného řádu n .

$$c \in G \Rightarrow \exists m \in \mathbb{Z}: c = a^m$$

$$c \text{ je řádu } n \Rightarrow c^n = (a^m)^n = a^{m \cdot n} = e \Rightarrow |a| \leq m \cdot n \in \mathbb{N}$$

Spor!

□

Věta 4: Necht' (G, \cdot) je grupa, $a \in G$, $|a| = m$. Potom platí:

$$a^k = e \Leftrightarrow m \mid k$$

Důkaz: \Rightarrow Necht' $k = p \cdot m + r$, kde $p \in \mathbb{Z}$ a $0 \leq r < m$.

$$\Rightarrow a^k = a^{p \cdot m + r} = e$$

$$(a^m)^p \cdot a^r = e$$

$$e^p \cdot a^r = e$$

$$a^r = e \quad (r < m \Rightarrow)$$

Číslo r nemůže být větší než 0, jinak by nastal spor s tím, že $|a| = m$ = nejmenší přirozené číslo takové, že $a^m = e$.

\Rightarrow Číslo r splňuje $0 \leq r < m$ a $r \neq 0 \Rightarrow r = 0 \Rightarrow$

$$k = p \cdot m + 0$$

$$m \mid k$$

$$\Leftarrow m \mid k \Rightarrow a^k = a^{c \cdot m} = (a^m)^c = e^c = e$$

□

Důsledek: Necht' (G, \cdot) je grupa, $a \in G$, $|a| = m$. Potom platí:

$$a^i = a^j \Leftrightarrow m \mid (i - j)$$

Věta 5: Necht' (G, \cdot) je grupa generovaná prvkem $a \in G$ řádu $n \in \mathbb{N}$. Potom:

1.) (G, \cdot) je cyklická grupa řádu n , kde $G = \{a^1, a^2, \dots, a^n = e = a^0\}$ a $|G| = n$.

2.) Řád libovolného prvku $g \in G$ je konečný a dělí n . Trn.

$$|g| \mid |G|$$

3.) Necht' $k \in \mathbb{N}$, $k \mid n$. Potom $g = a^{\frac{n}{k}}$ je prvek řádu k a generuje podgrupu $(\langle a^{\frac{n}{k}} \rangle, \cdot)$ řádu k .

4.) V grupě (G, \cdot) existuje podgrupa řádu $k \Leftrightarrow k \mid n$.

5.) Jestliže $g \in G$ je prvek řádu $k \in \mathbb{N}$, pak

$$\langle g \rangle = \langle a^{\frac{n}{k}} \rangle$$

6.) Jestliže $k \mid |G|$, pak v cyklické grupě (G, \cdot) existuje právě jedna podgrupa řádu k (je to $(\langle a^{\frac{n}{k}} \rangle, \cdot)$).

7.) Necht' $g = a^m$, kde $m \geq 1$. Potom $|g| = \frac{n}{\gcd(m, |G|)}$

Důkaz:

- 1.) Je-li grupa (G, \cdot) generovaná jedním prvkem, je podle definice cyklická.
Je-li generována prvkem $a \in G$ řádu $n \in \mathbb{N}$, potom platí:

$$G = \{a^k \mid k \in \mathbb{Z}\}$$

$\forall k \in \mathbb{Z} \exists p, r \in \mathbb{Z} : k = p \cdot n + r$, kde $0 \leq r < n$. Proto:

$$a^k = a^{p \cdot n + r} = (a^n)^p \cdot a^r = e^p \cdot a^r = a^r,$$

kde $0 \leq r < n$. Ukažeme, že prvky a^0, a^1, \dots, a^{n-1} jsou navzájem disjunktí (sporem). Předpokládejme, že $r_1, r_2 \in \{0, 1, \dots, n-1\}$ a bez újmy na obecnosti $r_1 > r_2$. Potom $n > r_1 - r_2 > 0$.

Předpoklad $a^{r_1} = a^{r_2}$ potom podle Důsledku Věty 4 vede k tomu, že $n \mid (r_1 - r_2)$, ale to je spor s tím, že $n > r_1 - r_2 > 0$

$$\Rightarrow G = \{a^0, a^1, \dots, a^{n-1}\}$$

□

- 2.) $G = \{a^k \mid k \in \mathbb{Z}\} \Rightarrow \forall g \in G \exists k_0 \in \mathbb{Z} : g = a^{k_0}$. Potom:

$$g^n = (a^{k_0})^n = (a^n)^{k_0} = e^{k_0} = e$$

\Rightarrow řád prvku g je menší, nebo roven číslu n .

Prvek g generuje množinu $\langle g \rangle = H = \{g^k \mid k \in \mathbb{Z}\}$. Dokažeme, že (H, \cdot) je podgrupa: (G, \cdot) je konečná grupa \Rightarrow stačí ověřit uzavřenost na H :

$$\forall g^{k_1}, g^{k_2} \in H : g^{k_1} \cdot g^{k_2} = g^{k_1 + k_2} = g^k \in H$$

Podle 1.) je (H, \cdot) cyklická grupa řádu $|H| = |g|$ a podle Lagrangeovy věty $|H| \mid |G|$, tzn. $|g| \mid |G|$.

□

3.) Uvažujme prvek $a^{\frac{n}{k}}$, kde $k \mid n$. Prvek a je řádu $n \Rightarrow$

$$(a^{\frac{n}{k}})^k = a^n = e$$

\Rightarrow Řád prvku $a^{\frac{n}{k}}$ je proto menší, nebo roven, číslu k .

Uvažujme číslo $c \in \mathbb{N}$, $c < k$ (ukážeme, že $|a^{\frac{n}{k}}| \neq c$). Potom:

$$0 < \frac{n}{k} \cdot c < n$$

a tak

$$(a^{\frac{n}{k}})^c = a^{\frac{n}{k} \cdot c} \neq e$$

Proto $c < k$ nemůže být řádem prvku $a^{\frac{n}{k}}$. $\Rightarrow |a^{\frac{n}{k}}| = k$

Navíc, podle 1.) je $(\langle a^{\frac{n}{k}} \rangle, \cdot)$ cyklická grupa, jejíž řád je roven řádu prvku $a^{\frac{n}{k}}$.

□

4.) \Leftarrow Tato implikace je tvrzením 3.)

\Rightarrow Tato implikace je tvrzením Lagrangeovy věty.

□

5.) Označme $H = \{a^l \in G \mid (a^l)^k = e\}$.

Dokažeme, že (H, \cdot) je podgrupa grupy (G, \cdot) (ta je konečná, proto stačí ověřit uzavřenost na H):

$$\begin{aligned} \forall a^{l_1}, a^{l_2} \in H: (a^{l_1} a^{l_2})^k &= (a^{l_1})^k (a^{l_2})^k = e \cdot e = e \\ \Rightarrow a^{l_1} a^{l_2} &\in H \end{aligned}$$

Podle věty 2 je tedy (H, \cdot) cyklická grupa generovaná prvkem a^{l_0} (tj. $H = \langle a^{l_0} \rangle$), kde

$$l_0 = \min \{l \in \mathbb{N} \mid a^l \in H\} = \min \{l \in \mathbb{N} \mid (a^l)^k = e\}$$

Pro $0 < l < \frac{n}{k}$ je $0 < lk < n$, proto pro $l < \frac{n}{k}$ je $(a^l)^k \neq e$, ale pro $l = \frac{n}{k}$: $(a^l)^k = (a^{\frac{n}{k}})^k = a^n = e$. Proto:

$$l_0 = \frac{n}{k}$$

$$\text{a tak } H = \langle a^{l_0} \rangle = \langle a^{\frac{n}{k}} \rangle.$$

Dále si všimneme, že $\forall g \in G$ kde $|g| = k$ platí $g \in H$ (neboť $g^k = e$)

Díky uzavřenosti na podgrupě H :

$$\langle g \rangle = \{g^k \mid k \in \mathbb{Z}\} \subseteq H = \langle a^{\frac{n}{k}} \rangle$$

ale g je řádu k proto (podle 1.) $|\langle g \rangle| = k = |H| = |\langle a^{\frac{n}{k}} \rangle|$.

Proto:

$$\langle g \rangle = \langle a^{\frac{n}{k}} \rangle$$

□

6.) Toto tvrzení je důsledkem tvrzení 5.). Protože (G, \cdot) je cyklická grupa řádu n , musí být každá její podgrupa cyklická grupa řádu k , kde $k|n$. Každá podgrupa H ^{řádu k} (G, \cdot) je tedy generována prvkem $g \in G$ řádu k . Tvrzení 5.) ale říká, že všechny prvky řádu k z G generují tuž podgrupu, a to: $(\langle a^{\frac{n}{k}} \rangle, \cdot)$.

7.) $|G| = n$ a tak je třeba dokázat, že řádem prvku a^m je $\frac{n}{\gcd(m, n)}$.
Podle definice řádu prvku

$$|a^m| = r_0 = \min \{ r \in \mathbb{N} \mid (a^m)^r = e \}$$

Všimneme si, že v případě $(a^m)^r = a^{m \cdot r} = e$ z věty 4 plyne, že $n \mid m \cdot r$

$\forall r \in \mathbb{N}$ ^{splňuje $(a^m)^r = e$} proto platí $n \mid m \cdot r$ a $m \mid m \cdot r \Rightarrow$ číslo $m \cdot r$ je společným násobkem čísel m a n . Naopak, pokud $m \cdot r$ je společným násobkem čísel m a n , pak $n \mid m \cdot r \Rightarrow m \cdot r = c \cdot n \Rightarrow a^{m \cdot r} = a^{c \cdot n} = e$.
Proto:

$$r_0 = \min \{ r \in \mathbb{N} \mid (a^m)^r = e \} = \min \{ r \in \mathbb{N} \mid m \cdot r \text{ je spol. nás. } m \text{ a } n \} =$$

$$\Rightarrow r = r_0 \Leftrightarrow m \cdot r = \text{lcm}(m, n) \dots \text{nejmenší spol. násobek } m \text{ a } n$$

$$m \cdot r = \frac{m \cdot n}{\gcd(m, n)}$$

$$r = \frac{n}{\gcd(m, n)} = r_0$$

□